

ACTEUR EN REGISSEUR GEERT LAGEVEEN OVER STEPPING STONES

SLOTSTUK VAN EEN FASCINERENDE TRILOGIE

INTERVIEW: YVON VAN APELDOORN | FOTO: RICHARD TERBERG

Acteur en regisseur Geert Lageveen zag in 1977 als zestienjarige jongen een voorstelling van muziektheatergezelschap Hauser Orkater, in Schouwburg De Lawei in Drachten, waar hij opgroeide. Het maakte een onvergetelijke indruk: “Het was zo anders; zo muzikaal en beeldend en grappig en mooi.” Dus toen hij vele jaren later, in 2000, een voorstelling mocht maken bij Orkater vond hij dat een enorme eer. Sindsdien is hij een van de vaste makers van het geëngageerde en eigenzinnige gezelschap. Aan het begin van dit nieuwe theaterseizoen brengt hij het laatste deel van zijn succesvolle trilogie over 100 jaar Surinamers in Nederland op de planken: *Stepping Stones*.

Wat maakt Orkater uniek in het Nederlandse theaterlandschap?

“We noemen ons een gezelschap van makers. Met boven ons een artistiek directeur, die de grote lijnen uitzet – lange tijd was dat Marc van Warmerdam, tegenwoordig is het Wieke ten Cate. We werken altijd met zelf geschreven nieuwe teksten. En muziek heeft altijd een heel bepalende functie in onze voorstellingen. We zijn natuurlijk al lang niet meer het enige gezelschap in Nederland dat muziektheater maakt, maar het blijft wel een van onze belangrijkste bestaansrechten.”

De Surinametrilogie gaat over honderd jaar geschiedenis van Surinamers in Nederland. Waar komt jouw fascinatie voor dit onderwerp vandaan?

“Mijn vrouw Bodil de la Parra is half Surinaams, ik heb dus naast een Friese familie ook een Surinaamse familie. Ik ben vaak in Suriname geweest en ik heb me heel erg verdiept in de geschiedenis. Ik hou namelijk ontzettend veel van geschiedenis. Van vergeten verhalen opdiepen, om daarmee de maatschappij van vandaag te belichten. Het eerste deel, *Woiski vs. Woiski*, ging over de eerste Surinamers die in de jaren dertig van de vorige eeuw naar Nederland kwamen. Vader en zoon Woiski waren heel muzikaal en begonnen een nachtclub in Amsterdam. In die tijd was discriminatie nog niet zo wijdverbreid in Nederland. Er waren natuurlijk ook nog maar heel weinig Surinamers in Nederland. ‘We liepen niet in de weg’, zoals iemand in de voorstelling zegt. Men werd getolereerd. Maar een soort onderhuidse discriminatie was er wel.

In *De Gliphoeve*, het tweede deel, zagen we een moeder die met haar twee kinderen naar Nederland komt, in de hoop op een betere toekomst. Het was in de jaren zeventig, toen rond de onafhankelijkheid van Suriname de grote diaspora op gang kwam en er 150.000 Surinamers naar Nederland kwamen, die er vervolgens achterkwamen dat niemand op ze zat te wachten. Het was moeilijk om woonruimte te vinden; in sommige wijken van Amsterdam werden quota ingesteld. Ze waren echt niet welkom. Een groep idealisten kraakte toen een flat in de Bijlmer, de Gliphoeve. Het was het begin van de veelkleurige wijk, die later weer ten onder ging aan armoede en criminaliteit. De voorstelling heeft heel veel losgemaakt in Nederland en zowel bij een zwart als een wit publiek tot gesprekken en nieuwe inzichten geleid.

Stepping Stones gaat over de derde generatie migranten uit Suriname. We volgen een zogenaamd ‘kweekgezin’, met twee kinderen die zijn opgevoed door hun oma en een oudere neef. Dit laatste deel van het drieluik gaat vooral over Nederland. Wat is Nederland voor land? Hoe moet je je hier opstellen als persoon van kleur? Word je inmiddels volledig geaccepteerd of zijn er nog steeds issues? De titel van de voorstelling verwijst naar de vroegere legendarische band van oma Hedy, maar ook letterlijk naar de stapstenen, naar het pad dat de Surinamers in Nederland hebben bewandeld door de jaren heen. Waar dat pad nu heen leidt weet ik in deze onzekere tijden helemaal niet meer. Nederland is in verwarring, gefragmenteerd, gepolariseerd. We staan voor een hele ongewisse politieke toestand waarin er een duidelijke verharding is en waarin bepaalde emancipatoire ontwikkelingen misschien weer heel erg de andere kant op gaan.

Dus ja, ik denk dat het heel goed is om hier een voorstelling over te maken. En doordat we het laten zien vanuit een gezin van kleur, kunnen we het extra scherp belichten.”

Best een zwaar beladen onderwerp...

“Ja maar desondanks heeft de voorstelling, net als de eerste twee stukken, een lichte toon. En er zit natuurlijk heel veel muziek in; muziek uit de jaren zeventig, maar ook hiphop – want de neef is een hiphopper – en hedendaagse muziek, waarin veel gesampled wordt. De muzikale leiding is net als de vorige keren in handen van Gery Mendes.

We hebben echt een topcast. De jongeren worden gespeeld door Romy Vreden en Fjodor Jozefzoon, beide ongelooflijk goede acteurs en ook schitterende zangers. De rol van oma Hedy wordt gespeeld door de actrice en zangeres Manoushka Zeegelaar Breeveld. Zij heeft in alle stukken van de trilogie een grote rol. Als je de hele serie achter elkaar zou bekijken, zie je haar steeds ouder worden. De eerste keer was ze de minnares en echtgenote, in de tweede deel was ze de moeder en nu dus de grootmoeder. Haar familie wil graag een revival van haar band, maar dat weigert ze, omdat er te veel traumatische herinneringen kleven aan die tijd. Maar ondanks dat ze niet in de openbaarheid wil, treedt ze natuurlijk wel op voor haar familie – en dus voor de toeschouwers in de zaal.”

Je vrouw Bodil, die actrice en toneelschrijver is, heeft meegeschreven aan de vorige twee stukken. Ook nu weer?

“Nee, deze keer niet. Omdat het accent van deze voorstelling helemaal op de huidige generatie ligt, vonden we – Maarten van Hinte en ik – dat we versterking in de jongere generatie nodig hadden. We hebben de jonge veelbelovende schrijfster Roziena Salihu gevonden, zij is van Ghanese komaf en heeft een goede kijk op hoe we ervoor staan in Nederland en hoe we met elkaar omgaan. Ik vind haar echt retegoud. De ontvangst van *Woiski versus Woiski* en *De Gliphoeve* was gigantisch: de reacties, zowel in de pers als bij het publiek, waren overweldigend. Dus de lat ligt hoog. Maar ik denk dat we prachtig materiaal hebben voor een mooie afsluiter van deze trilogie.”

Orkater komt in het nieuwe seizoen vier keer naar Groningen

vrijdag 18 oktober
Orkater & Bijlmer Parktheater - *Stepping Stones* (zie blz. 40)

maandag 18 november
Orkater | KONVOOI - *High Rise* (zie blz. 49)

donderdag 30 januari
Orkater - *Orquesta Soledad* (zie blz. 63)

zaterdag 29 maart
Orkater - *De dood van Benny Simons* (zie blz. 79)